

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MUZIEJŲ ĮSTATYMO NR. I-930
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TAP-22-1711; TAIS NR. 22-10998(2))

2022-10-17 Nr. NV-2977

Vilnius

Projekto rengėjas – Kultūros ministerija.

Projekto tikslas: sistemiškai peržiūrėti ir išsamiau reglamentuoti muziejų veiklos reglamentavimą, atsisakant neaktualių teisinio reguliavimo nuostatų bei įtvirtinant naujus muziejų veiklos principus ir patikslinant jų funkcijas, kad jos labiau atlieptų visuomenės muziejams šiandien keliamus lūkesčius.

Dabartinė situacija. Šiuo metu galiojantis Muziejų įstatymas yra priimtas 1995 m. ir iki 2022 m. buvo atlikti tik atskirų jo straipsnių nuostatų pakeitimai, atsižvelgiant į besikeičiantį teisinį reguliavimą, tačiau visos Įstatymo nuostatos iš esmės nebuvo peržiūrėtos. Būtina naujai apibrėžti muziejų misiją, į šių dienų visuomenės lūkesčius orientuotus veiklos principus bei patikslinti muziejų funkcijas, kurios atlieptų visuomenės siekį įgyti naujų žinių lankantis muziejuose, užtikrintų muziejų teikiamų paslaugų įvairovę ir prieinamumą visoms visuomenės grupėms.

Projekto esmė:

- patikslinti sąvokas ir papildyti naujomis: „Nuolatinė ekspozicija“, „Muziejinė edukacija“, „Muziejinė komunikacija“, „Vyriausiasis muziejaus rinkinių kuratorius“ ir kt., kurių nėra šiuo metu galiojančiame Įstatyme;
- įtvirtinti pagrindinius veiklos principus – atsakomybę, atvirumą ir nediskriminavimą, kompetenciją, kūrybiškumą, skaidrumą ir viešumą, kuriais vadovaudamiesi muziejai tarnautų visuomenei atliepdami pačių įvairiausių jos grupių kultūrinius, mokymosi ir socialinius poreikius;
- aiškiau apibrėžti muziejų sistemą, nustatant, kad ją sudaro nacionaliniai, valstybiniai, savivaldybių ir kiti muziejai, atsisakant atskiros žinybinių muziejų dalies, ją sujungiant su kitais muziejais, bei papildant muziejų sistemą nauja dalimi – muziejų kompetencijų centrais, atsižvelgiant į poreikį sukurti teises prielaidas pagal turimas aukščiausio lygmens kompetencijas deleguotas funkcijas vykdančioms centrų ateityje tapti savarankiškais juridiniais vienetais, koordinuojančiais priskirtą muziejinės veiklos sritį nacionaliniu ir (ar) teritoriniu (regioniniu) lygmeniu;
- atsisakyti nuostatos dėl prievolės perkelti muziejų tik į geresnes, muziejinei funkcijai pritaikytas patalpas, kadangi dėl muziejų veiklos kompleksiskumo yra sunku įvertinti, kokiais kriterijais remiantis patalpos būtų laikytinos geresnėmis ir tinkamomis muziejinei veiklai vykdyti, atsižvelgiant į tai, kad muziejus ne tik kaupia ir saugoja muziejines vertybes, bet ir jas tyrinėja bei komunikuoja visuomenei, siekdamas savo kolekcijų prieinamo įvairioms visuomenės grupėms;
- patikslinti nuostatas, susijusias su nacionalinių, valstybinių, savivaldybių ir kitų muziejų finansavimu, nacionalinių bei valstybinių muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, veiklos finansavimą iš Lietuvos kultūros tarybos (toliau-LKT) perkeliant į Kultūros ministeriją. Tuo tarpu valstybinių muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina kitos ministerijos, savivaldybių ir kitų muziejų veiklos finansavimą siekiama koncentruoti LKT;

Numatyta, kad šis Įstatymas įsigaliotų 2023 m. balandžio 1 d. (iki 2023 m. kovo 31 d. Vyriausybė priima įgyvendinamuosius teisės aktus).

Priemonių įgyvendinimo kaštai.

Įstatymo projekto įgyvendinimas nuo 2024 m. reikalautų 2,5 mln. Eur papildomų valstybės biudžeto lėšų kiekvienais metais dėl siūlomo nacionalinių ir respublikinių muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, veiklos finansavimo Muziejų veiklos skatinimo veiksmų plano lėšomis.

Bendras lėšų poreikis Muziejų veiklos skatinimo veiksmų planui įgyvendinti yra 5 mln. Eur. Poreikis buvo paskaičiuotas įvertinus 2019–2021 m. nacionalinių ir respublikinių muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, LKT pateiktose paraiškose identifiкуotą lėšų poreikio vidurkį, siekiant, kad minėtų muziejų veiklos būtų finansuojamos visa apimtimi, o ne iš dalies, kadangi kitų finansavimo šaltinių savo veikloms įgyvendinti nacionaliniai ir respublikiniai muziejai, panaikinus galimybę jiems teikti paraiškas LKT ir gauti finansavimą, neturės.

Dėl likusios dalies lėšų, reikalingų Muziejų veiklos skatinimo veiksmų plano įgyvendinimui (2,5 mln. Eur), planuojama tikslinti LKT sąmatą, perkeltant minėtas lėšas į Kultūros ministerijos sąmatą.

Atitiktis Vyriausybės programai: įgyvendina 2.2.2 veiksmą „Parengti ir priimti Muziejų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą – išdėstyti jį nauja redakcija, siekiant apibrėžti šiuolaikinės visuomenės poreikius atitinkančią muziejų misiją ir funkcijas“ (įvykdymo data 2022 m. IV ketv.)

Derinimas.

Dėl Įstatymo projekto buvo vykdomos viešosios konsultacijos portale www.e.pilietis.lt bei Kultūros ministerijos interneto svetainėje; projektas pristatytas Muziejų tarybai ir Lietuvos muziejų asociacijos valdybai, Kultūros ministerijoje organizuota viešoji konsultacija – apskrito stalo diskusija.

- Pastabų Įstatymo projektui nepateikė Užsienio reikalų ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei asociacija „Kultūros savivaldos kolegija“.
- Dėl gautų pastabų iš Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos muziejų asociacijos, Savivaldybių muziejų bendrijos, į kurias buvo neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, darbo tvarka buvo suderinta su suinteresuotomis institucijomis, parengta derinimo pažyma.

Dalykinio vertinimo išvada:

- Teikiamas projektas tikslintinas atsižvelgiant į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus, pateiktus išvadoje Nr. NV-2971.
- Siūlome Projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Socialinės politikos grupės patarėja

Nomeda Poderienė

